

HILJA VALTOSEN RAHASTO

Naisten asialla

Rahasto perustuu kirjailija Hilja Valtosen (30.9.1897–19.12.1988) muiston kunnioittamiseksi tehtyihin lahjoituksiin ja tukee kirjallisuutta.

Hilja Ester Kurki syntyi Heinävedellä kansakoulunopettaja Fredrik Kurjen ja Kristiina o.s. Ämmälän esikoiseksi. Perheessä oli kuusi lasta, joista kaksi kuoli vauvana. Hilja kävi Pieksämäen yhteiskoulua. Hän oli koulun lehden Vesan päätoimittaja ja toverikunnan puheenjohtaja. Jo koulussa häntä sanottiin ”suffragetiksi”, naisasianaiseksi. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Kuopion yhteiskoulun lukiosta 1919 ja voitti tuolloin Minna Canth -ainekirjoituskilpailun. Opiskeltuaan Kajaanin seminaarissa hän valmistui kansakoulunopettajaksi 1920. Seminaarissa hän tapasi tulevan miehensä, Raumalta kotoisin olleen Aarne Kosti Johannes Valtosen (1897–1982). Kosti Valtosen isä oli merimies Juho Valtonen ja äiti Amanda Hartman.

Hilja Kurki työskenteli kansakoulunopettajana Karijoella ja Kosti Valtosen Lahdessa. Heidän suhteensa syveni kirjeenvaihdolla, ja he avioituivat 1922.

Molemmat toimivat opettajina Parikkalassa 1922–1929. Hilja Valtosen ohjasi näytelmiä, näytteli, lauloi kuorossa ja tanssi, Kosti Valtosen oli suojeluskuntalainen. Sairastuttuaan keuhkotuberkuloosiin 1925 Hilja Valtosen joutui parantolaan. Kotiinpaluunsa jälkeen hän alkoi kirjoittaa romaania, ja Nuoren opettajattaren varaventtiili ilmestyi 1926.

”Painosten herrattareksi” kutsuttu Hilja Valtosen oli 1920- ja 1930-lukujen suosituimpia kirjailijoita. Teosten päähenkilönä oli usein sanavalmis ja toimelias nuori nainen, joka ei suostunut asettumaan perinteiseen naisen rooliin. Häneltä ilmestyi n. 30 teosta, mm. 16 romaania, kymmenen näytelmää ja yhdeksän elokuvakäsikirjoitusta, joista tunnetuin lienee 1936 valmistunut Vaimoke. Valtosen kirjoitti novelleja, pakinoita, kuunnelmia ja Suomen opettajain raittiusliiton julkaisemia nuorisolle suunnattuja näytelmiä ja kertomuksia sekä 1973 muistelmansa Omakehu,

Kuva: Iltalehden arkisto.

Muistelmia menneiltä vuosilta. Menestyksestä huolimatta hän jatkoi opettajana vuoteen 1963 asti. Kirjat syntyivät iltaisin ja kesälomilla.

Valtoset muuttivat Ruokolahdelle 1929. Hilja Valtosen oli Ruokolahden kunnanvaltuuston jäsen 1937–1945. Heinäkuussa 1939 syntyi tytär Salli Siro. Valtosen oli kuulunut lottajärjestöön vuodesta 1921 ja toiminut monissa tehtävissä, mm. ilmavalvonnassa ja Imatran

paikallisosaston puheenjohtajana. Hän oli päätoimittajana Naisopettajassa 1947–1949 ja Nuorten Päivässä 1947–1952. Vuodesta 1948 hän opetti Imatralla Linnalan koulussa. Hän oli Imatran kauppalan valtuuston jäsen ja Imatran taidelautakunnan sekä Kymen läänin kirjailijayhdistys Paltan varapuheenjohtaja.

Hilja Valtoselle myönnettiin Suomen Leijonan ritarimerkki ja Vapaudenmitali, Suomen Kirjailijaliiton, Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliiton ja Suomen kansakoulunopettajien liiton kultaiset ansiomerkit sekä Otavan kultainen Agricolamitali. Hänet valittiin Paltan, Suomen naisopettajien liiton ja Imatran teatterin kunniajäseneksi ja 1970 Imatran Inkkeriksi. Lapsenlapset olivat hänelle rakkaita, samoin kukat ja kotiseututyö. Kotiseutuneuvoksen arvon Hilja Valtosen sai 1974.

Osuuskunta Sigillum/Terhi Kivistö

Etelä-Karjalan rahasto on perustettu vuonna 1962, ja se on yksi Suomen Kulttuurirahaston seitsemästätoista maakuntarahastosta. Rahasto toteuttaa tarkoitustaan, Etelä-Karjalan maakunnan henkisen ja taloudellisen kulttuurin vaalimista ja kehittämistä, myöntämällä apurahoja ja palkintoja sekä järjestämällä muutakin kulttuuritoimintaa. Lisätietoa www.skr.fi/ek.